

Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntö VM110:00/2013

Valtiovarainministeriö on osoittanut lausuntopyyntönsä Helsingin juutalaiselle seurakunnalle. Annamme lausuntomme Suomen Juutalaisten Seurakuntien Keskusneuvosto ry:n nimissä, joka edustaa maamme molempia juutalaisia rekisteröityjä uskonnollisia yhdyskuntia, Helsingin ja Turun juutalaisia seurakuntia.

1. Yhteiskunnalliset tehtävät

Sekä Helsingin että Turun juutalainen seurakunta hoitavat useita yhteiskunnallisia tehtäviä, joista suuri osa on suoraan verrattavissa evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon lakisääteisiin tehtäviin. Näitä juutalaisten seurakuntien evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon puolesta hoitamia tehtäviä ovat muun muassa hautaus-toimi, kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpito sekä vihkimistoimet ja siihen liittyvä väestökirjanpito.

Molemmat seurakunnat ylläpitävät sekä jo käytöstä poistuneita että käytössä olevia juutalaisia hautausmaita. Seurakunnat huolehtivat myös vainajien juutalaisen uskonnon määräysten mukaisesta hautaamisesta. Esimerkiksi Helsingin juutalaisen seurakunnan hautaus-toimen kustannukset olivat vuonna 2012 noin 60 000 euroa ja kun otetaan huomioon vuonna 2001 rakennetun hautausmaan laajennusosan poistot ja sitä varten otetun lainan hoitokulut, nousevat kokonaiskustannukset yli 120 000 euroon.

Helsingin vuonna 1906 ja Turun vuonna 1912 valmistuneet synagogat ovat suojelukohteita. Seurakuntien ylläpitämiä kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia ovat myös muun muassa hautausmailla sijaitsevat kappelit. Lisäksi seurakunnat ylläpitävät kulttuurihistoriallisesti arvokasta irtaimistoa ja esineistöä kuten Toora-kääröjä, joista vanhimmat ovat 1700-luvulta.

Molemmilla seurakunnilla on vihkimisoikeuden omaavia henkilöitä, jotka suorittavat vihkimisiä seurakunnissaan. Seurakunnat hoitavat myös vihkimisiin liittyvät väestökirjanpidolliset tehtävät. Lisäksi seurakunnat ylläpitävät jäsenrekisteriä, joita käytetään hyväksi muun muassa sukuselvitysten laatimisissa.

Suomen juutalaiset seurakunnat hoitavat myös useita vapaaehtoisia yhteiskunnallisia tehtäviä, kuten lapsi- ja nuorisotyötä, kulttuuripalveluja, vanhusten hoivaa, hyväntekeväisyystyötä ja muita sosiaalipalveluja. Merkittävään asemaan on myös viime vuosina noussut maahanmuuttajien kotouttaminen. Esimerkiksi Helsingin juutalainen seurakunta tukee maahanmuuttajien integroitumista tarjoamalla mahdollisuuden harjoittaa omaa kulttuuriaan ja uskontoaan, järjestämällä päiväkotipalveluja ja opetusta peruskoulun muodossa sekä tarjoamalla kuraattori-, sosiaali- ja kulttuuripalveluja sekä nuorille että aikuisille.

Erittäin merkittävä yhteiskunnallinen tehtävä, jonka Suomen juutalaiset seurakunnat hoitavat omalla kustannuksellaan on sekä rakennustensa ja muun omaisuutensa turvaaminen että eri toimintoihin ja tapahtumiin

osallistuvien ihmisten turvallisuudesta huolehtiminen. Päinvastoin kuin esimerkiksi kaikissa muissa Pohjoismaissa, juutalaiset seurakunnat eivät saa turvallisuutensa ylläpitoon valtionapua, vaikka Suomi ei juutalaisiin seurakuntiin kohdistuvien turvallisuusriskien osalta poikkea mitenkään merkittävästi muista Pohjoismaista. Turvallisuuden ylläpitäminen on erittäin raskas taakka kannettavaksi. Esimerkiksi vuonna 2012 olivat Helsingin juutalaisen seurakunnan turvallisuuden ylläpitoon liittyneet kustannukset yhteensä n. 109 000 euroa.

Helsingin juutalainen seurakunta työllistää sen ylläpitämät laitokset huomioon ottaen n. 50 henkilöä ja ilman laitoksia noin 20 henkilöä vuodessa. Turun juutalainen seurakunnan toiminta hoidetaan tällä hetkellä vapaaehtoisvoimin.

2. Verot ja valtion tuki ja nykyjärjestelmässä

Uskonnollisia yhdyskuntia ovat uskonnonvapauslain 2 §:n mukaan evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkko sekä uskonnonvapauslain mukaisesti rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat. Veronsaajan asemassa ovat kuitenkin vain evankelis-luterilaiset ja ortodoksiset seurakunnat. Myös yhteisöveron tuottoa jaetaan vain evankelis-luterilaisille ja ortodoksisille seurakunnille, vaikka yhteisöveroa kannetaan kaikilta yhteisöiltä riippumatta siitä mihin uskonnolliseen yhdyskuntaan omistaja(t) kuuluvat. Tämä asettaa uskonnolliset yhdyskunnat eriarvoiseen asemaan sekä veronkannon että yhteisöveron tuoton jaon kannalta.

Sekä Helsingin että Turun juutalaiset seurakunnat kantavat itse jäseniltään kirkollisveron kaltaista seurakuntamaksua, joka perustuu tuloverotuksessa vahvistettuihin tuloihin. Esimerkiksi Helsingin juutalaisen seurakunnan seurakuntamaksun perustana oleva maksuprosentti on ollut viime vuosina 1,95 %. Koska seurakuntamaksua ei ole mahdollista periä kirkollisveron tavoin veronkannon yhteydessä, niin sen lisäksi, että sen kanto on huomattavasti tehottomampaa kirkollisveroon verrattuna, niin siitä aiheutuu seurakunnillemme myös ylimääräisiä kustannuksia. Toivottavaa olisikin, että myös muille rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille myönnettäisiin mahdollisuus kerätä kirkollisveroon verrattavaa seurakuntamaksua veronkannon yhteydessä. Tällainen veronkantomenettely on ollut toiminnassa muun muassa Ruotsissa ja Saksan liittotasavallassa pitkään.

Molemmat seurakunnat ovat saaneet viime vuosina valtionapua toimintaansa varten joko erityisavustusten tai toiminta-avustuksen muodossa. Erityisavustusta on saatu muun muassa kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten korjauksiin. Vuodesta 2008 lähtien rekisteröidyillä uskonnollisilla yhdyskunnilla on ollut myös mahdollisuus hakea opetus- ja kulttuuriministeriöltä avustusta toimintaansa varten. Valitettavasti jaettava määräraha on ollut niin pieni, että tuen taloudellinen merkitys on jäänyt varsin vähäiseksi, varsinkin jos otetaan huomioon uskonnollisen yhdyskunnan hoitamat yhteiskunnalliset tehtävät. Esimerkiksi Helsingin juutalaisen seurakunnan saama valtionapu toimintaansa varten on ollut vuositasolla n. 5 000 euroa.

3. Yhteenveto

Yhteisövero asettaa muut rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat eriarvoiseen asemaan evankelis-luterilaisiin ja ortodoksisiin seurakuntiin nähden ja on muutenkin vanhentunut malli valtionavun jakamiseksi. Selvityksessä esille tuotu yleinen hautausmaksun osalta on epäselvää muun muassa miten ja millä perusteilla hautausmaksun tuotot jaettaisiin muille rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille ja millä tavalla taattaisiin, että ne voivat hoitaa hautaustointaan oman uskontonsa määräyksiä noudattaen.

Työryhmän esittämä malli yhteisöveron poistamisesta ja siirtymisestä kokonaan valtionapujärjestelmään on selkein ja oikeudenmukaisin tapa jakaa uskonnollisille yhdyskunnille valtionapua sillä tärkeällä edellytyksellä, että muille kuin evankelis-luterilaiselle ja ortodoksiselle kirkolle jaettavan valtionavun määrärahaa korotetaan nykyisestä tasosta huomattavasti ja vähintään ehdotettuun 1 miljoonaan euroon. Lisäksi muille uskonnollisille yhdyskunnille jaettavan määrärahan jakoperusteissa tulisi nykyistä enemmän ottaa huomioon yhdyskunnan

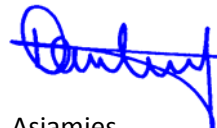
hoitamien yhteiskunnallisten tehtävien kustannukset. Nykyinen pääosin jäsenmäärään perustuva jakoperuste ei ole oikeassa suhteessa muiden uskonnollisten yhdyskuntien evankelis-luterilaisten ja ortodoksisten seurakuntien puolesta tekemään yhteiskunnalliseen työn kustannuksiin.

Tärkeää on myös se, että muilla rekisteröidyillä uskonnollisilla yhdyskunnilla säilyy mahdollisuus saada erityistukea kulttuurihistoriallisesti merkittävien rakennusten korjaushankkeisiin sitä varten osoitetusta erillisestä valtion määrärahasta ja ettei toiminta-avustusmäärärahan kasvattaminen pienennä korjaushankkeisiin osoitettua erityismäärärahaa.

Helsingissä, 28. marraskuuta 2013

**Suomen Juutalaisten Seurakuntien
Keskusneuvosto ry.**

Puheenjohtaja

Asiamies